

1 *Vuk Stefanović Karadžić író emléktáblája*
Vuk Stefanović Karadžić (1787–1864) író, nyelvújító, irodalomkritikus, a szerb irodalomtudomány és kultúra kiemelkedő alakja. A modern irodalmi nyelv és a cirill betűs helyesírás reformátora, az első szerb-latin-német szótár megalkotója. Munkássága idején többször járt Szentendrén az itt működő szerb iskola és tanítóképző tanárainál, akik barátai, könyveinek megrendelői voltak. A róla készült dombormű Nebojsa Mitric alkotása.

2 *Emléktábla Szentendre első okleveles említésének 1000. évfordulójára*

I. István király a veszprémi püspökségnek adományozott egy falut 1009-ben, Visegrád megyében. A falu a Duna mellett feküdt, jobb oldalán az Aporügy (Aporig) patakkal. Ez a falu valószínűleg a mai Szentendrével volt azonos, az Aporügy patak pedig a mai Bükkös patak volt, melynek régi elnevezése Apor vezér (Taksony fejedelem hadvezére a 10. században) nyári szálláshelyének emlékét őrzi.

3 *Emléktábla az első polgármester, Dumtsa Jenő szülőházán*
Dumtsa Jenőt, a cincár származású gazdag kereskedőt és földbirtokost 1872-ben választották meg Szentendre első emberének. Polgármesterként 31 éven át vezette a várost, szerepe meghatározó volt a település polgárosodásában. Az ő sürgetésére indult meg a helyi érdekű vasút építése. 79 évig lakott a 20-as számú házban. Az utcát még életében róla nevezték el.

4 *Árvíz magasságát jelző tábla*
Szentendrén többször pusztított árvíz (1809, 1838, 1876). A legmagasabb vízállást (1030 cm) az 1838-as jeges árvíz idején mérték. A Szentendrei-sziget északi csúcsánál képződött jégtorlasz mögött a víz szintje március 13-án este véstesen emelkedni kezdett, és az ár elöntötte Szentendrét és a környékbeli településeket. A városban a kőből épült, agyagtömítéses házak több, mint fele elpusztult.

5 *Jakov Ignatovity emléktáblája*
Jakov Ignatovity, a szerbek Jókaija, 1822. december 8-án a Dumtsa Jenő utca 7-es számú házban született. Legismertebb, magyarul is olvasható regényei a Szerb rapszódia, A szentendrei bíró és az Örök völgy. Kalandos életet élt, újságíróként bejárta a világot. Hazája felszabadításáról álmodozott, amit a magyar és szerb nép barátsága révén gondolt megvalósíthatónak. Az 1848-49-es szabadságharc idején a magyarok oldalán harcolt, amiért később menekülnie kellett. Belgrádban telepedett le. Ha besétálsz az Ignatovity Jakov utcába, a kanyarban találsz az író szobrát.

6 *Vajda Lajos emléktábla*
Vajda Lajos (1908-41) neve összeforrt Szentendrével. A művész Korniss Dezsővel a harmincas években a városban és környékén gyűjtötte motívumait, amelyeket különleges kollázsai készítéséhez használt. Házakat, kapukat és ablakokat, sírköveket és feszületeket rajzolt le, majd ezeket egymással kombinálva hozott létre rajzokat, festményeket. A húszas-harmincas években a Dumtsa Jenő utcában bérelt szobát, ahol igen szerény körülmények között alkotott. A Ferenczy Múzeumi Centrum gyűjteményében található 110 műve a rövid életű művész teljes életművét lefedi.

7 *Szerb Kereskedők Társaságának keresztje*
A Fő téren áll a rokokó stílusban készült Szerb Ortodox Emlékkereszt, melynek felirata szerint: „Ezt a szent keresztet a Szerb Privilegiális Szentendrei Kereskedő Társaság emelte az 1763. évben”. A keresztet egy olyan pestisjárvány után állították, amely elkerülte a várost. A szájhagyomány szerint a kereszt alatt egy embert temettek el fejjel lefelé, hogy a betegség ne tudjon feltörni a föld alól. A 18. században a város lakosságának egyik fő bevételi forrása a kereskedelem volt. A Fő téren található az egykori, dalmát típusú kereskedőház is.

8 *Motívum egy görög kereskedő sírkövén*
A görögkeleti Blagovestenszka templom a 18. század közepén épült barokk stílusban. A templom Görög utcai kapuja felett Szent Ilona és fia, Szent Konstantin freskója látható. Szent Konstantin, azaz Nagy Konstantin római császár engedélyezte először a kereszténység gyakorlását a Római Birodalomban. A kapu bal oldalán egy váci görög kereskedő sírkövét helyezték el. A görög kereszt alá bevéssett motívumot választotta logójának az 1980-ban megalapított Szentendrei Grafikai Műhely.

9 *Kosárirves kapu záróköve kereskedő jelvénnel*
A Fő tér 17-es számú ház (Pálffy-ház, korábban Kálics-ház) 1781-ben épült. A kosárirves kapu zárókövén látható jelvény arra utal, hogy a ház tulajdonosa a Szerb Privilegiális Szentendrei Kereskedő Társaság tagja volt. A jelvényt a 4-es számból, a görög kettős keresztből és egy horgonyból alakították ki. A 4-es szám a 4 %-os tisztasági haszonra, a görög kereszt a szerb ortodox egyházra, a horgony a tulajdonos foglalkozására, a dunai kereskedelemre utal.

10 *Városháza*
Az eredetileg földszintes épület 1730 körül épült barokk stílusban, majd a 19. században kibővítették. Mai formáját az 1920-as években nyerte el. Az épület oszlopos erkélyével, neobarokk homlokzatával ma is a város egyik szimbóluma, a szentendrei festők körében kedvelt téma, ún. őstéma. Története során több intézmény is működött benne, 1990 óta az önkormányzatnak ad helyet.

11 *Középkori napóra*
Ez a középkori napóra Magyarország egyik legrégebbi csillagászati objektuma, valószínűleg a 14. század elején készülhetett. Számlapja egy 10-15 cm vastag pajzs alakú homokkő tömb, vésett óravonalai 14 körökre osztják, árnyékvetője már nem az eredeti. Jelenleg a Keresztelő Szent János Plébániatemplom egyik 15. századi gótikus támpilléren található. A mai templom középkori elődje feltehetőleg Szent Andrásnak a tiszteletére felszentelt épület volt, innen ered a város elnevezése is: Szent Endre - Szentendre. A templomot többször átépítették, az utolsó jelentősebb 1742-1751 között történt, akkor nyerte el mai formáját. A szentélyt belülről a Szentendrei Művésztelep alkotóinak 1933-1938 között készült freskói díszítik.

12 *Czóbel Múzeum*
Czóbel Béla (1883-1976) az első magyar festőművész volt, aki még életében önálló múzeumot kapott. Az 1975 nyarán megnyílt épületben korábban katolikus fiúiskola működött; 2016-ban újították fel. Ekkor a Czóbel-kiállítás is megújult: évről évre változó állandó kiállítássá alakult. Czóbel Béla az egyik legtermékenyebb magyar festő volt, egész életét a festészetnek szentelte. Élete utolsó negyven évében Szentendrén és Párizsban élt. Az idősebb szentendriei festők emlékeztetnek gyerekkorukból a szentendrei utcákon festőállvánnyal sétáló öreg művészre.

13 *Emléktábla Ferenczy Noémi és Béni szülőházán*
Ebben a házban lakott Ferenczy Károly és családja 1889-1902 között. Ferenczy több szentendrei képe (Kertészek, Kertészfiú, Lányok virágot gondoznak, id. Ferenczy Károly portréja) a házban, illetve annak kertjében készült. Itt született 1890. június 18-án a szintén művész pályát választó kárpitművész Ferenczy Noémi és ikertestvére, a szobrász Ferenczy Béni. 1951-ben a város múzeumát Ferenczy Károlyról nevezték el.

14 *Szent Miklós freskó*
A kültéri freskó a 4. században élt Szent Miklós püspököt ábrázolja kezeiben az evangéliummal és pásztorbottal. Miklós püspök a keleti egyháznak a mai napig a legtiszteltebb szentje, de tisztelete Magyarországon is viszonylag korán kialakult. Életéről sok legenda ismert, ezekből fejlődött ki a mai Mikulás alakja. A pékek, gabonakereskedők, révészek, vizimolnárok, gyermekek oltalmazója.

15 *Kosárirves kapu záróköve szőlősgazda házán*
Szentendre borászata a 18. században rohamos fejlődésnek indult. Az 1-es számú ház jellegzetes példája a nagycsaládos szőlősgazdák igényeit kiszolgáló lakóépületnek. A házhoz tartozó borospince (kacsárnya) kapui még most is megfigyelhetők több szentendrei épületen. A lakóház kosárirves, kőkeretes kapujának zárókövében a szőlőtermesztő céh jelvénye, a szőlőfürt és az 1768-as évszám látható. A tér közepén áll a 19-20. századi szentendrei utcaképhez szervesen hozzátartozó szivattyús, ún. stanglis kút. A helyi legenda szerint ebben a házban lakott Ráby Mátyás, akinek önéletírása ihlette Jókai Mór Rab Ráby című regényét. 1784-ben Ráby Mátyás császári tisztviselő II. József parancsára Szentendrere érkezett, hogy megvizsgálja a szentendrei magisztrátus visszaéléseit. Jelentései azonban nem jutottak el a császárhoz, mert a vármegye összejátszott a korrump városi tisztviselőkkel. Mivel Ráby a jelentéseit nem akarta visszavonni, börtönbe zárták, sőt halálra ítélték, de kalandos úton Franciaországba menekült, ahol kiadta emlékiratait.

16 *Avakumovics Avakum emléktáblája*
A szentendrei születésű Avakumovics Avakum (1774-1811) kalandos életpályát befutó szerb katona, költő és fuvolaművész volt. Katonaként bejárta egész Európát, közben fuvolajátékával nagy hírnévre tett szert. A napóleoni háborúban szerzett sebesülései miatt végül a katonai szolgálatról lemondott, hazatért, és már csak a zenének és a költészetnek élt. Készített egy hangszert is, a róla elnevezett avakumikát.

17 *Lázár cár emlékkeresztje*
Lázár cárt, a szerbek vezérét, a vesztes rigómezei csata után (1389) a törökök lefejezték. A legenda szerint a feje fényesen ragyogott. 1690-ben a török elől ide menekülő szerbek a szentként tisztelt cár ereklyéit magukkal hozták, és egy szűk sikátorban épített fatemplomban helyezték el. Ennek a helyére állították később a keresztet, amely ma a róla elnevezett téren látható. A szentendrei Lázárkereszt a mai napig zarándokhelye a hagyománytisztelő szerbeknek, akik évről évre minden júniusban megemlékezést tartanak itt.

**FERENCZY MÚZEUMI
CENTRUM**

2000 Szentendre, Fő tér 2-5.
info: +36 20 779 6657
info@muzeumicentrum.hu
www.muzeumicentrum.hu
f/ferenczymuzeumicentrum

SZENTENDRE EGY SZUSZRA

Várostarténeti séta

Járd végig Szentendre belvárosát a térkép segítségével! A város nevezetességeit számozott körökkel jelöltük. Írd be a térképen a karikákba a megfelelő számokat! A megjelölt helyekről számos információt, érdekességet tudhatsz meg e kis kiadványból.

1

2

3

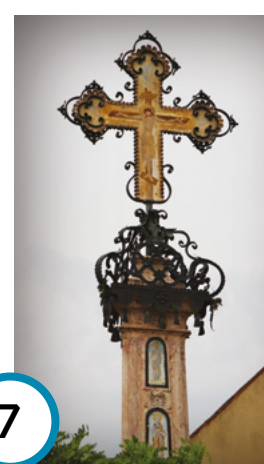
4

5

6

7

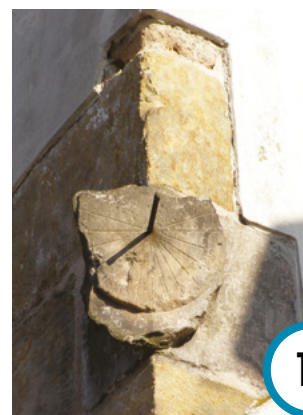
8

9

10

11

12

13

14

15

16

17